

๖๐

ก่อเวร

เพราะวาทกรรหม

เวรของผู้จองเวร ย่อมไม่ระงับ

เวรของผู้ไม่จองเวร ย่อมระงับได้

ก่อเวรเพราะวาทกรรม

๕๓๒

ในโลกนี้ สิ่งที่จะบั่นทอนกำลังใจของคนเราได้มากคือ คำพูด คำพูดที่ตัดกำลังใจหรือกดใจผู้ฟังให้ต่ำลง ทำให้ผู้ฟังรู้สึก ไร้ค่า ก่อให้เกิดความไม่พอใจความขุ่นมัวโกรธเคือง และยัง เป็นวาทกรรมที่ก่อเวร ทำให้ผูกพยาบาทจองเวรกันอีกด้วย ซึ่ง การผูกโกรธผูกพยาบาท จะทำให้ใจกระสับกระส่ายไม่เป็นสมาธิ นอกจากนี้หน้าตาก็ยังเศร้าหมองไม่ผ่อนคลาย ไม่น่าเข้าใกล้ ใครๆ ต่างถอยห่างไม่อยากจะคบหาสมาคมด้วย ธาตุสีในร่างกายก็ เกิดวิปริตเสียสมดุล ลมหายใจก็จะหยาบ คนที่เก็บความโกรธไว้ ต้องทุกข์ร้อนใจทรมานทรมานหาความสุขไม่ได้ ฉะนั้นถ้าปรารถนา จะดับทุกข์ต้องดับความโกรธ โดยหันมาเจริญสมาธิภาวนา หากทำเช่นนี้ เราจะได้รับความสุขอันเกิดจากสมาธิอย่างแน่นอน

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏใน ขุททกนิกาย ธรรมบท ว่า

“เย เวรํ อุปนยหนติ เวรํ เตสํ น สมมติ

เย เวรํ นูปนยหนติ เวรํ เตสुปสมมติ

เวรของผู้จองเวร ย่อมไม่ระงับ

เวรของผู้ไม่จองเวร ย่อมระงับได้”

การผูกโกรธอาฆาตพยาบาทจองเวรกันนั้น ไม่ใช่วิสัย ของชาวพุทธ และยังก่อให้เกิดโทษอย่างมหันต์อีกด้วยทั้งใน ภพนี้และภพหน้า ตลอดจนชีวิตอันแสนทุกข์ทรมานยาวนานใน

กองเวรเพราะวาทกรรม

๕๓๓

สังสารวัฏ ดังนั้นบัณฑิตผู้ได้ศึกษาความจริงของชีวิต จึงไม่ผูกโกรธจองเวรกัน แต่จะให้ภัยและมีเมตตาจิตต่อกัน

การให้อภัยซึ่งกันและกันทำให้ไม่ต้องก่อเวร เพราะคนเราต้องเข้าใจความเป็นจริงอย่างหนึ่งว่า ในโลกนี้ไม่มีใครสมบูรณ์พร้อม เมื่อไม่สมบูรณ์ บางครั้งคนอื่นอาจทำผิดพลาดล่วงเกินเรา หรือเราอาจไปทำผิดพลาดล่วงเกินคนอื่น ทั้งที่มีเจตนาหรือไม่มีเจตนาก็ตาม ถ้าเราต่างให้อภัยซึ่งกันและกันแล้ว เวรนั้นย่อมจะระงับไป เพราะเวรย่อมระงับได้ด้วย การไม่จองเวร แต่เวรจะไม่ระงับเมื่อต่างผูกเวรกัน

เรื่องการผูกเวรกันนี้ เมื่อครั้งที่พระบรมศาสดาลัมบาลัมพุทฺธเจ้าประทับที่วัดพระเชตวันมหาวิหาร ทรงปรารภเหตุที่มาของการผูกเวรระหว่างกากับนกเค้า เราคงเคยได้ยินถ้อยคำที่ว่า คนที่ไม่ถูกกันแล้ว ต่างหาทางประทุษร้ายต่อกัน อุปมาเหมือนพังพอนกับงู หมีกับไม้ตะคร้อ และกากับนกเค้า เรื่องนี้ไม่ใช่เป็นแค่คำอุปมา แต่มีเหตุที่มา ซึ่งในวันนี้เราจะมาศึกษาถึงต้นเหตุที่มาจากกากับนกเค้าที่จองเวรกันมายาวนาน นานแค่ไหน เราต้องมาติดตามกันต่อไป

*เรื่องมีอยู่ว่า ที่ทำยมหาวิहारวัดพระเชตวัน พวกกามัก

ก่อเวรเพราะวาทกรรม

๕๓๔

ร้องส่งเสียงดังในเวลากลางวัน เพราะฝูงกาต่างพากันรุมจิกตี กิณนกเค้าที่เกาะบนคาบตั้งแต่กลางวันจนกระทั่งถึงยาม อาทิตยต์ตกดิน นกเค้าบางตัวถูกจิกตีจนถึงแก่ความตาย บางตัว ก็บินหนีไปได้ ส่วนตัวที่บินไปแล้ว แต่ยังไม่รอดสายตาของกา ก็จะถูกตามราวไม่มีหยุดหย่อน ครั้นตกลางคืน นกเค้ามีความ ได้เปรียบในเรื่องทัศนวิสัยในการมองในที่มืดได้ดีกว่า ก็ข่มเหง รังแกโดยเฉียวศีรษะของพวกกา ทำให้ฝูงกามากมายถึงแก่ ความตาย

พระภิกษุที่ทำความสะอาดด้านทำยมหาวิหารพระเชตวัน ท่านต้องคอยกวาดทิ้งศีรษะของกาที่ตกเกลื่อนกลาดทุกวัน ท่านได้นำเรื่องนี้แจ้งให้กับภิกษุสงฆ์ทั้งหลาย พระภิกษุจึง ประชุมกันในโรงธรรมสภาถึงเรื่องฝูงกากับนกเค้าที่ทะเลาะจิกตี กันทุกวัน

ครั้นสมเด็จพระบรมศาสดาสด็จมาถึงที่โรงธรรมสภา จึงตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอสนทนากันถึงเรื่องอะไรอยู่หรือ” พระภิกษุกราบทูลถึงเรื่องกากับนกเค้าที่จิกตีกันที่ทำยมหาวิหาร พระพุทธองค์สดับแล้ว ตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กากับ นกเ้านี้ใช้ว่าจะผูกเวรกันเฉพาะในชาตินี้เท่านั้น แต่ได้เริ่ม ผูกเวรกันมาตั้งแต่ต้นปฐมกัปแล้ว” พระภิกษุพากันกราบทูล

ก่อเวรเพราะวากรรม

๕๓๕

อาราธนาให้พระพุทธรองค์ทรงเล่าถึงความเป็นมา พระองค์ตรัส
เล่าว่า

ในครั้งปฐมกับ เมื่อเผ่าพันธุ์มนุษย์ที่สมบูรณ์ค่อยๆ
แปรเปลี่ยนไปเพราะอำนาจกิเลส มีราคะ โทสะ โมหะ เป็นต้น
ที่คอยบีบบังคับให้มนุษย์สร้างกรรม และทำให้มีวิบากที่ส่งผลให้
เกิดความแตกต่างของสรรพชีวิต ทำให้มีชีวิตใหม่ๆ หลากหลาย
เผ่าพันธุ์บังเกิดขึ้นมาด้วยอำนาจแห่งแรงกรรม แรงบุญแรงบาป
ที่ตนได้เคยกระทำไว้ในครั้งที่เป็นมนุษย์ บ้างกลับมาเกิดเป็น
มนุษย์อีก บ้างได้กายอื่นที่เสื่อมลงกลับมาเกิดเป็นสัตว์-
เดียรัจฉานและอาศัยอยู่บนโลกใบเดียวกันนี้ จึงทำให้มีสังคม
ของสรรพสัตว์ปะปนคละเคล้ากันไปในวัฏวนแห่งวิญญะ

ในครั้งนั้น มนุษย์ทั้งหลายได้ประชุมกันว่า “พวกเรา
กันอยู่มากมาย การที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข จะต้อง
มีผู้นำที่ชาญฉลาดในการจัดสรรปันส่วน และมีการพิจารณา
การตัดสินใจด้วยความยุติธรรม” ดังนั้นในหมู่มนุษย์จึงมีการ
แต่งตั้งบุรุษผู้มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ให้เป็นผู้ปกครอง โดยเรียก
ว่ามหากษัตริย์

ในบรรดาสัตว์ทั้งหลายที่อาศัยอยู่ในป่า ต่อมาประชุม
กันเพื่อแต่งตั้งเจ้าป่า และมีความเห็นพ้องต้องกันว่า ให้พญา

ก่อเวระเพราะวาทกรรม

๕๓๖

ราชสีห์เป็นพญาแห่งสัตว์จตุบาทคือเป็นใหญ่กว่าสัตว์สี่เท้าที่มีอยู่ในป่าทั้งหมด ส่วนหมู่สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำ มีมัจฉาหลากหลายชนิดมาประชุมกันแล้วได้แต่งตั้งปลาอานนท์ให้เป็นพญาแห่งสัตว์ในน้ำ

สำหรับสัตว์บรรดาสุกษณาชาติได้มาประชุมกันบนแผ่นดินดาดในป่าหิมพานต์ และปราศรัยกันว่า “ในหมู่มนุษย์ก็มีการแต่งตั้งผู้ปกครองเป็นมหากษัตริย์แล้ว ในบรรดาสัตว์สี่เท้าก็มีราชสีห์เป็นพญา ในหมู่ปลาก็มีปลาอานนท์เป็นพญา แล้วในหมู่พวกเราใครจะเป็นพญาเล่า”

จากนั้นนกนานาชนิด ต่างเสนอและค้นหาตัวผู้ที่เหมาะสมที่จะเป็นพญา ซึ่งส่วนใหญ่พากันลงความเห็นว่ ควรจะแต่งตั้งนกเค้าให้เป็นพญาแห่งสุกษณา ตัวแทนของนกตัวหนึ่งได้กล่าวขึ้นในท่ามกลางที่ประชุมว่า “เราจะประกาศ ๓ ครั้ง เพื่อให้นกเค้าเป็นใหญ่ในหมู่พวกเรา เพื่อจะได้สรุปเป็นมติที่ประชุมว่าให้นกเค้าเป็นพญา” เมื่อประกาศไป ๒ ครั้งแล้ว กำลังจะเริ่มครั้งที่ ๓ กาดัวหนึ่งคัดค้านขึ้นมาว่า “ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ยังสรุปเป็นมติที่ประชุมไม่ได้ เพราะว่ำนกเค้านั้นมีรูปลักษณะไม่เหมาะสมที่จะเป็นผู้ปกครอง เนื่องจากมีหน้าตาดู น่ากลัว ขนาดยังไม่โกรธก็ทำหน้าเหมือนกับโกรธอยู่เสมอ ถ้าพวกเราได้ผู้ที่มีหน้าตาอย่างนี้มาเป็นนายของเราแล้ว เวลาโกรธขึ้นมาจะน่ากลัวขนาดไหน

ก่อเวรเพราะวาทกรรม

๕๓๓

เราควรจะต้องกาผู้มีปัญญาเป็นพญาจะดีกว่า”

นกเค้ารีบพูดขึ้นท่ามกลางที่ประชุมว่า “ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยที่จะให้กาเป็นผู้นำ เพราะพฤติกรรมของกาไม่น่าไว้วางใจ ธรรมชาตินิสัยของกามีปกติเที่ยวขโมยกินไข่นก และกินแมลง กระทั่งลูกน้อยของแม่นกทั้งหลาย หากกาได้เป็นพญาแล้ว พวกเราคงมีต้องส่งไข่นกไปบ่าเรอให้กาหรือ ท่านทั้งหลายจงตรองดูให้ดี เราไม่พอใจที่จะตั้งกาให้เป็นพญาของพวกนก” ส่วนกาก็พูดสวนขึ้นมาทันทีว่า “เราก็อไม่พอใจที่จะตั้งเจ้าให้เป็นพญาเช่นกัน”

จากนั้นกาได้บินขึ้นไปในอากาศ ส่วนนกเค้ามีความโกรธเป็นกำลัง เพราะถูกคัดค้านทำให้เสียหน้า จึงบินไล่ล่าตามจิกตีกา และตั้งแต่นั้นมา ในหมู่กาและนกเค้าจึงเริ่มจองเวรกันเรื่อยมา แม้ในปัจจุบันถ้าเจอกันก็เป็นอันต้องจิกตีกันให้ตายไปข้างหนึ่ง และในระหว่างที่กากับนกเค้ากำลังวิวาทกัน หมู่นกทั้งหลายจึงได้แต่งตั้งหงส์ทองให้เป็นพญา เพราะธรรมชาติหงส์ยอมไม่เบียดเบียนเหล่าสกุณา ทั้งรูปร่างก็งดงามน่าทัศนา ฉะนั้นหงส์จึงได้เป็นพญาหงส์

จากเรื่องนี้ เราจะเห็นได้ว่า การสร้างวาทกรรมต่อกัน มีผลทำให้ผูกเวรกันไปยาวนาน และต้องมาเบียดเบียนทำร้ายกัน

ก่อเวรเพราะวาทกรรม

๕๓๘

ชนิดที่ว่าเอาตายกันไปข้างหนึ่งทีเดียว และยากที่จะหาวันยุติ
ซึ่งทำให้เสียเวลาในการสร้างบารมี และทำให้ต้องไปสู่อบาย
ด้วยกันทั้งสองฝ่าย ฉะนั้นทางที่ดีควรจะให้อภัยกัน และหันมา
ประพฤติธรรม เพราะอันที่จริงเราทุกๆ คน ล้วนเคยเป็นญาติ
กันมาแล้วทั้งนั้น เราต่างเป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน
หมดทั้งสิ้น ให้รักกันไว้ดีกว่าไปโกรธกัน ถ้าเรามีความรักและ
ปรารถนาดีต่อกันใจจะสบาย ปฏิบัติธรรมย่อมจะได้เห็นธรรมะ
โดยเร็วไวกันทุกคน

